

Light Peer Review

о примени

**Кодекса праксе европске статистике
у Републици Србији**

**Коначан извештај
(коригована верзија од 14. јула 2011)**

Аутори:
Günter Kopsch
Hana Šlégrová

Садржај

ПРЕДГОВОР	3
LPR – ПРЕГЛЕД.....	4
1. Налази према принципима Кодекса	6
1.1. Принцип 1: Професионална независност.....	6
1.2. Принцип 2: Мандат за прикупљање података	9
1.3. Принцип 3: Адекватност извора	11
1.4. Принцип 4: Посвећеност квалитету	12
1.5. Принцип 5: Поверљивост статистичких података	14
1.6. Принцип 6: Непристрасност и објективност	16
1.7. Принцип 15: Доступни и јасни подаци	18
2. Координациона улога државне статистичке институције	20
3. Примери добре праксе	21
4. Листа активности на побољшању стања према принципима Кодекса	21

ПРЕДГОВОР

Light Peer Review (LPR) Републичког завода за статистику (у даљем тексту: Завод) организован је у оквиру пројекта који финансира Евростат – „Глобална оцена статистичких система држава кандидата и потенцијалних кандидата и *ENP* држава“ (*ENP – European Neighborhood Policy*).

Компанија *ICON-INSTITUT Public Sector GmbH*, на основу уговора са Евростатом, имала је задатак да организује све задатке и послове у вези са *LPR* студијом.

Light Peer Review се заснива на структури и процедурама *peer review* студија које предвиђа Европски статистички систем (ESS) и које су намењене државама кандидатима и напредним потенцијалним кандидатима. Циљеви ових студија јесу: оцењивање усклађености одређене државне статистичке институције са принципима 1–6 и 15 Кодекса праксе европске статистике, процењивање улоге државне статистичке институције у статистичком систему, указивање на праксу која се може пренети с намером да се помогне усклађивање са Кодексом праксе и да се предложи мере побољшања које су неопходне за постизање потпуне усаглашености са Кодексом.

Извођење ове студије/пројекта започео је Евростат на захтев који је Завод поднео у марту 2010. године. Пројектом су руководили господин Günter Kopsch (ранији директор фирме *DESTATIS*, Немачка), водећи експерт у овом случају, и госпођа Hana Šlégrová (директор Статистичког завода Чешке). Мисија је трајала од 1. до 4. марта 2011. године (видети Прилог 1). Поред два поменута експерта у мисији су учествовали госпођа Claudia Junker и господин Torbjörn Carlquist (обоје су из Евростата). Завод је обезбедио писани материјал, који је био на располагању пре и током мисије (укључујући и Прилог 2). Студијска мисија је припремљена и на основу одговора на упитник о самооцењивању, који је Заводу достављен благовремено.

Peer review тим је веома позитивно оценио одржане састанке и отвореност комуникације како са запосленима у Заводу тако и са представницима организација партнера и интересних страна. Полажу се наде у то да ће овај пројекат бити од користи за даљи развој Завода.

LPR – ПРЕГЛЕД

Основни налази (укључујући оцену координационе улоге државне статистичке институције):

- (1) *Peer review* тим је препознао напредак у развоју Завода у вези са институционалним аспектима који су анализирани, као и у вези са доступношћу статистичких информација. Све интересне стране које су учествовале у разговорима уочиле су и истакле тај значајан напредак који је Завод остварио у раду и учвршћивању свог положаја као водеће статистичке институције у Србији у последњих неколико година.
- (2) Закон о званичној статистици одређује законски оквир за производњу и дисеминацију званичне статистике Републике Србије и за организацију њеног система. Дискусије између *peer review* тима и руководства Завода и његових интересних страна оставиле су утисак да Завод, на основу одговарајућих одредаба Закона, производи званичну статистику и врши дисеминацију поштујући у пракси принципе професионалне независности, непристрасности и објективности и поверљивости статистичких података. Ипак се препоручује даље побољшање Закона о званичној статистици. Потребне су измене у смислу додавања експлицитног позивања на независност када је реч о садржају и времену објављивања саопштења, и у смислу укључивања одредаба о именовању, фиксном мандату и заштити од нерегуларног разрешења директора Завода. Штавише, Законом о званичној статистици треба експлицитно предвидети право Завода да јавно реагује у случајевима погрешног тумачења или злоупотребе статистичких података које производи.
- (3) Закон о званичној статистици, заједно са петогодишњим Статистичким програмом и годишњим Планом спровођења, обезбеђује Заводу јасан и широк правни мандат да прикупља податке који су потребни за реализацију Статистичког програма и Плана спровођења. У Закону је приоритет дат употреби административних података, а у великој мери административни подаци се већ користе, углавном на основу споразума о сарадњи. Међутим, још обимније коришћење административних података у статистичке сврхе за Завод још увек представља приоритет.

Поред тога, Завод намерава да истражи на који начин је могуће ојачати његов утицај на садржај административних извора података. Иницирање примене електронског прикупљања података од предузећа и успостављање компјутеризованих техника анкетања у истраживањима у домаћинствима важни су развојни циљеви којима треба даље тежити.

- (4) Добра стручна оспособљеност запослених јесте главна снага Завода кад је посредни његов капацитет да обезбеди адекватност извора. Иако садашњи број запослених и њихове квалификације могу бити довољни за текући рад, *peer review* тим је уочио да постоје јасне индикације да је број запослених у Заводу исувише мали да би се могао остварити развој који је неопходан како би се на време постигла сагласност са постављеним европским захтевима. Већа средства су такође неопходна. Утисак је да постоје потенцијали да се побољша ефикасност Завода.
- (5) За систематски и стандардизовани приступ квалитету, Завод је усвојио Оквир за управљање квалитетом (*Quality Management Framework*) и друга релевантна документа. Та документа и почетни кораци који се чине у овој области (основно обучавање, *basic training*) потврђују одлучност највишег руководства Завода да спроводи модел *EFQM* (*European Foundation for Quality Management*, Европска фондација за управљање квалитетом). Препоручена је екстензивна обука, као и пројектни приступ раду, што подразумева укљученост целог Завода у овај процес, истовремено са изработом и коришћењем извештаја о квалитету. Сматра се да су ови фактори од суштинског значаја за обезбеђивање даљег успешног развоја у поменутом контексту.

- (6) Завод поклања велику пажњу дисеминацији података, укључујући њихову електронску презентацију. Недавно је покренут нови веб-сајт (који укључује базу података за јавност). Планирана је стандардизација метаподатака (укључујући одабране индикаторе квалитета), ради постизања веће јасности и бољег разумевања статистике. Планирана је квалитетнија промоција употребе микроподатака у истраживачке сврхе, с циљем да се прошири знање статистичке заједнице о овом корисном извору статистичких информација. Имајући у виду потребу корисника, Завод ће развијати оријентацију на модерне начине презентације података (за будуће кориснике), као и активности статистичког описмењавања.
- (7) На основу Закона о званичној статистици, Завод успешно координира прилично децентрализован систем званичне статистике Републике Србије. У разговорима са партнерима потврђено је да је Завод прихваћен као координатор статистичког система од стране других произвођача званичне статистике. Закључени су споразуми о сарадњи са другим најважнијим произвођачима званичне статистике, а Завод је водећа институција у процесу израде петогодишњег Статистичког програма и годишњег Плана спровођења.
- (8) Руководство Завода је изразило своју чврсту намеру да предузима даље кораке ка постизању пуне сагласности са Кодексом праксе европске статистике. *Peer review* тим и чланови средњег и високог руководства Завода (*senior staff members* и *top management*) дискутовали су о листи активности на побољшању стања која се налази у четвртом поглављу овог извештаја. Ове активности у потпуности подржава цео тим.

1. Налази према принципима Кодекса

1.1. Принцип 1: Професионална независност

Професионална независност државних статистичких институција од осталих политичких, регулаторних или административних органа и тела, као и од чинилаца приватног сектора, обезбеђује кредибилитет европске статистике.

Укупна оцена:

Републички завод за статистику (Завод), на основу члана 33. Закона о министарствима, јесте посебна организација одговорна за званичну статистику у Републици Србији. Завод није под надзором ниједног министарства, већ је директно одговоран Влади. Закон о званичној статистици („Службени гласник РС“, бр. 104/09) одређује правни оквир за производњу и дисеминацију званичне статистике Републике Србије и за организацију њеног система. Закон експлицитно предвиђа професионалну независност Завода и осталих произвођача званичне статистике у производњи и дисеминацији званичне статистике. Директор Завода је на основу Закона обавезан да штити професионални кредибилитет званичне статистике од сваког непрофесионалног утицаја. Такође треба нагласити да Закон о званичној статистици даје Заводу веома важну улогу у целокупном процесу израде петогодишњег Статистичког програма и годишњег Плана спровођења.

Правни статус државне статистичке институције у вези са професионалном независношћу јесте један од важних предуслова за постизање пуне сагласности са Принципом независности Кодекса праксе. Тај званични статус, међутим, није гаранција за практично деловање. Професионална независност произвођача званичне статистике треба да буде прихваћена у пракси, посебно од стране Владе. Дискусије које је peer review тим водио са руководством и осталим запосленима у Заводу, као и са члановима Статистичког савета и представницима различитих група корисника, потврдили су утисак да Завод делује независно у пракси и да нема политичких мешања.

1.1.1. Индикатор 1.1: Независност државне статистичке институције од политичких и других спољних утицаја у производњи и дисеминацији званичне статистике предвиђена је законом

У складу са чланом 2. Закона о званичној статистици, званична статистика обезбеђује за све кориснике, на непристрасним основама, репрезентативне податке и информације о економским, демографским и друштвеним масовним појавама. У члану 5. Закона наводи се да је званична статистика заснована на принципима релевантности, непристрасности (објективан начин одређивања дефиниција, метода за прикупљање и обраду података, и дисеминације статистике; статистички подаци су заштићени од непрофесионалног утицаја било које врсте), поузданости, поштовања рокова, професионалне независности (произвођачи званичне статистике имају искључиву одговорност за одлучивање о дефиницијама, методама прикупљања, обраде и дисеминације званичне статистике), рационалности трошкова, конзистентности, расположивости и доступности, поверљивости, и употреби индивидуалних података искључиво у статистичке сврхе.

Закон садржи правила у вези са независношћу одлучивања о методама дисеминације. Међутим, неопходан је амандман у смислу увођења експлицитног позивања на независност садржаја и рокова објављивања саопштења.

1.1.2. Индикатор 1.2: Руководилац државне статистичке институције има довољно висок хијерархијски положај којим се обезбеђује приступ на високом нивоу политичким органима и јавним административним телима, и стручњак је највишег калибра.

Хијерархијски положај директора Завода је на нивоу државних чиновника највишег нивоа и његов положај обезбеђује приступ политичким органима и јавним административним телима.

Садашњи Закон о званичној статистици не укључује регулативе о процедурама постављења и разрешења, и о потребним квалификацијама директора Завода. Такође се не наводи да директор има временски фиксно одређен мандат. Међутим, последњи конкурс за радно место директора Завода садржао је све ове детаље, у складу са одговарајућим одредбама Закона о државним чиновницима. Поред чињенице да су ове одредбе предвиђене законом о државним чиновницима, увођење амандмана на Закон о званичној статистици (којим се за директора Завода предвиђа фиксни временски мандат и којим се директор штити од нерегуларног разрешења) даље би ојачало институционално обезбеђење професионалне независности Завода. Процедура именовања и потребне квалификације такође треба да буду одређене.

1.1.3. Индикатор 1.3: Руководилац државне статистичке институције и, по потреби, руководиоци њених организационих тела имају одговорност да обезбеде да се производња и дисеминација европске статистике обавља на независан начин.

Обавеза директора Завода да штити професионални кредибилитет званичне статистике од непрофесионалних утицаја било које врсте експлицитно је предвиђена чланом 10. Закона.

Сви партнери – учесници у разговорима изјавили су да Завод прикупља статистичке податке и врши дисеминацију резултата на професионалан и независан начин.

1.1.4. Индикатор 1.4: Руководилац државне статистичке институције и, по потреби, руководиоци њених организационих тела имају искључиву одговорност да одлучују о статистичким методама, стандардима и процедурама, и о садржају и роковима за објављивање саопштења

Закон о званичној статистици не предвиђа експлицитно да директор Завода има искључиву одговорност да одлучује о статистичким методама, стандардима и процедурама, и о садржају и роковима за објављивање саопштења. Међутим, Закон предвиђа непристрасност и професионалну независност процедура званичне статистике. С обзиром на то да је Завод главни у производњи и дисеминацији званичне статистике у Србији, директор Завода је одговоран за доношење поменутих одлука.

Сви партнери – учесници у разговорима током *peer review* састанака потврдили су да се у пракси у потпуности спроводе правне одредбе у вези са професионалном независношћу званичне статистике и Завода.

1.1.5. Индикатор 1.5: Статистички програми рада се објављују, а у периодичним извештајима даје се опис развоја активности у пракси

На основу члана 18. Закона о званичној статистици, активности званичне статистике се заснивају на петогодишњим статистичким програмима, које доноси Народна скупштина, и на годишњим плановима спровођења, које доноси Влада. Ова документа се објављују у „Службеном гласнику РС“. Завод је одговоран за припрему вишегодишњих програма рада и годишњих планова спровођења у сарадњи са осталим овлашћеним произвођачима званичне статистике, власницима других

података и корисницима. Вишегодишњи програми рада такође укључују стратегије развоја званичне статистике. Пре подношења стратегије и програма Влади и Скупштини, о овим документима се дискутује на састанцима Статистичког савета.

Процес израде петогодишњег Статистичког програма (за период 2011–2015) 2010. године је први пут организовао Завод. Програм представља правни акт који треба писмено да потврде сва министарства, јавне државне агенције и народна банка пре него што се поднесе Скупштини на коначно усвајање. Пре него што се пошаље министарствима и другим јавним телима, о Програму се неформално дискутује са бројним интересним странама, након чега се презентује Статистичком савету. За будући рад треба размотрити успостављање више формализоване структуре, чиме би се у израду Статистичког програма и годишњег Плана рада укључиле све групе корисника, а посебно приватни сектор и научна заједница.

Завод је такође одговоран за извештавање о спровођењу петогодишњег Програма, а извештај се, заједно са мишљењем Статистичког савета, подноси Влади, која га разматра и одобрава. Након тога Влада шаље извештај Народној скупштини. Штавише, Завод објављује годишње извештаје о свом раду.

1.1.6. Индикатор 1.6: Саопштења су јасно одвојена и објављују се независно од политичких/политикантских изјава

Саопштења која објављује Завод у својој суштини су чисто статистичка и не садрже политичке коментаре. *Peer review* тим је прикупио доказе о том питању на основу студирања више новинских саопштења, као и кроз дискусије са корисницима, посебно са представницима медија.

Новинска саопштења у Заводу се израђују кроз блиску сарадњу између релевантних сектора/одељења и одељења за дисеминацију, на основу дефинисаних интерних процедура. Један од циљева стратегије Завода јесте побољшање контаката са медијима.

1.1.7. Индикатор 1.7: Државна статистичка институција по потреби јавно коментарише статистичка питања, укључујући критику и злоупотребу званичне статистике

Завод јавно реагује на медијску злоупотребу и погрешно тумачење званичне статистике, који могу да угрозе њен кредибилитет и имиџ, али само у изузетним случајевима. Одговарајуће процедуре су описане у краћем поглављу Стратегије дисеминације Завода и у недавно припремљеном интерном документу.

Завод не реагује у случајевима некоректне употребе статистичких података у политичким расправама. Директор доноси одлуку о томе да ли треба одговорати на медијску злоупотребу, погрешно тумачење или критику неког аспекта рада Завода. Директор такође одређује начин реаговања. Закон о званичној статистици, међутим, не укључује овакву одредбу, као што је случај и са многим другим законима о статистици. Стога се препоручује да у Закону о званичној статистици експлицитно буде предвиђено право Завода да јавно реагује у случајевима злоупотребе и погрешног тумачења статистичких података које производи.

1.2. Принцип 2: Мандат за прикупљање података

Државна статистичка институција мора да има јасан правни мандат за прикупљање података за потребе европске статистике. Администрација, предузећа и домаћинства, као и шира јавност, могу бити законски обавезани да дозволе приступ или да дају податке за потребе европске статистике на захтев државних статистичких институција.

Укупна оцена:

Закон о званичној статистици, посебно главе IV и V, заједно са петогодишњим Статистичким програмом и годишњим Планом спровођења, даје Заводу јасан и широк правни мандат за прикупљање података и приступ подацима потребним за практичну примену Статистичког програма и годишњег Плана спровођења. На основу члана 24. Закона, приоритет је дат употреби административних података („Уколико постоје административни извори података, не спроводе се статистичка истраживања“). Сва истраживања и пописи су обавезни и извештајне јединице могу бити новчано кажњене уколико не дају комплетне и тачне податке. Међутим, у случају истраживања у домаћинствима, обавеза давања одговора се не намеће силом, и инструмент кажњавања извештајних јединица у случају недавања одговора у обавезним економским истраживањима ретко се користи.

Штавише, Закон даје Заводу право приступа индивидуалним подацима који су резултат истраживања осталих овлашћених произвођача званичне статистике. Поред законских одредаба, Завод је закључио више споразума о разумевању са јавним институцијама у вези са приступом административним подацима; планира се даље закључивање споразума.

1.2.1. Индикатор 2.1: Мандат за прикупљање података за производњу и дисеминацију званичне статистике одређен је законом

Мандат Завода (и других произвођача званичне статистике) за прикупљање статистичких података за производњу и дисеминацију званичне статистике јасно је дефинисан у Закону о званичној статистици у вези са петогодишњим Статистичким програмом и годишњим Планом спровођења. План спровођења садржи листу статистичких истраживања која треба да се спроведу, као и листе административних извора података и података добијених путем сталног праћења и посматрања који се користе у званичној статистици. Пописи се увек регулишу посебним законима. Члан 8. Закона о званичној статистици даје упутства за Завод за спровођење пописа, истраживања у домаћинствима и економских и пољопривредних истраживања. Закон у глави V, „Прикупљање података“ (чланови 24–31), регулише права и обавезе Завода и осталих произвођача званичне статистике, као и права и обавезе извештајних јединица, укључујући власнике административних извора података, у вези са прикупљањем података за производњу и дисеминацију званичне статистике.

Завод је увео примену електронских упитника и електронског преноса података преко интернета до и од предузећа да би се смањила њихова оптерећеност (услед давања података), а планира се и развијање електронског прикупљања података за многа економска истраживања. Када је реч о истраживањима у домаћинствима, већ се користе компјутеризоване технике анкетања и њихова примена ће се проширити.

1.2.2. Индикатор 2.2: Државна статистичка институција има право на основу домаћих закона да користи административне податке у статистичке сврхе

На основу члана 31. Закона о званичној статистици, Завод има право приступа свим административним изворима података, укључујући идентификационе кодове, као и подацима прикупљеним методом сталног праћења и посматрања, осим у случајевима када је статистичка употреба ових података експлицитно законом забрањена. Према наводима руководства Завода, ограничења у Закону не умањују могућност да се користе административни извори података у пракси. Власници административних извора и података прикупљених методом сталног праћења и посматрања експлицитно су обавезани да обезбеде податке у складу са усвојеним годишњим Планом рада и то на начин који је договорен у консултацијама са Заводом. Штавише, на основу члана 24. Закона забрањено је спровођење статистичких истраживања уколико постоје административни извори података.

На основу јасних законских одредаба, Завод има право приступа свим познатим и употребљивим административним подацима. Међутим, боље коришћење административних података у статистичке сврхе још увек је представља приоритет за Завод. У Стратегији за период 2009–2012. године, као и у нацрту Програма за период 2011–2015. године, експлицитно је изражена потреба да се побољша употреба административних података. Завод ће наставити да користи сваку прилику да прошири своје познавање и да подржи побољшање постојећих административних извора података. Завод ће наставити да промовише развој нових административних извора података који ће се користити у статистичке сврхе и да обезбеђује, по потреби, методолошку подршку. У том контексту треба нагласити да Закон о званичној статистици већ даје Заводу право и обавезу да учествује у свим активностима у вези са успостављањем нових или изменом постојећих административних извора података. То значи да Завод има могућност да утиче на садржај тих података, у смислу да их учини одговарајућим за статистичке потребе. Поред тога, Завод намерава да истражи како његова улога у том процесу може да буде ојачана и како његов ауторитет може да утиче на садржај административних извора податка. Штавише, Завод треба да има обезбеђене метаподатке за административне податке које користи.

Завод је већ закључио неколико споразума о сарадњи са странама које обезбеђују административне податке; препоручује се да се настави са преговорима и даљим закључивањем споразума.

1.2.3. Индикатор 2.3: На основу закона, државна статистичка институција може да захтева давање одговора за статистичка истраживања

У члану 26. Закона о званичној статистици предвиђено је да су извештајне јединице обавезне да доставе, бесплатно и уз поштовање дефинисаних рокова, тачне и комплетне податке које одреде овлашћени произвођачи званичне статистике. Међутим, када је реч о истраживањима која се односе на домаћинства, обавеза давања одговора се не намеће.

Закон о званичној статистици укључује одредбе да правни субјекти, као и физичка лица, могу да буду новчано кажњени уколико не доставе на време тражене податке овлашћеним произвођачима званичне статистике, у овом случају Заводу, или уколико доставе непотпуне или нетачне податке, или ако ометају контролу података. Међутим, законски дефинисана могућност санкција се у пракси не користи у

случајевима домаћинстава и ретко се примењује за предузећа. Разлог је што су стопе одговора ипак прилично високе, упркос чињеници да постоје све већи проблеми са малим предузећима, посебно у Београдском региону. Уместо новчаног кажњавања, Завод покушава (углавном преко запослених у подручним одељењима Завода) да интензивира сарадњу са предузећима кроз наглашавање значаја статистике и уверавање да треба да сарађују и дају одговор у истраживањима.

1.3. Принцип 3: Адекватност извора

Извори који су на располагању државним статистичким институцијама морају бити довољни да задовоље потребе европске статистике.

Укупна оцена:

Добра стручна оспособљеност запослених је главна снага Завода. Овај навод, који је Завод изнео у сопственој оцени (self-assessment), потврдиле су многе интересне стране током LPR разговора.

Они су описали запослене у Заводу као високо квалификоване и врло кооперативне. Многи од корисника су током разговора поменули видљиви напредак који је Завод постигао током последњих неколико година.

Као још једну позитивну напомену треба навести да је ситуација у вези са зарадама у Заводу упоредива са ситуацијом у другим јавним институцијама. Кретање запослених је веома ниско и не представља проблем за Завод; запошљавање високо квалификованих радника није проблем.

Тренутни број запослених и њихове квалификације могу бити довољни за садашњи обим рада. Међутим, LPR тим је уочио да постоје јасне индикације да је број запослених у Заводу сувише мали да би могао да спроведе активности даљег развоја, који је неопходан како би се европски захтеви испунили на време. Да би се развој постигао, нужно би било повећати финансијска средства.

У поређењу са осталим статистичким институцијама у региону и у Европској унији, чини се да Завод има мање запослених и да је слабије финансиран. Број запослених у Заводу је смањен за приближно 10% у 2010. у односу на 2009. годину, што може да створи потешкоће за Завод да отпочне неопходне развојне активности усмерене ка постизању пуне сагласности са европским тековинама (European acquis) у области статистике, и да их до краја спроведе. Стога се саветује да се током наредних година повећа број запослених у Заводу.

1.3.1. Индикатор 3.1: Запослени, финансијска средства и компјутерска опрема су адекватни и у обиму и у квалитету и могу да задовоље потребе европске статистике

Повећање броја запослених и повећање финансијских средстава потребних да се подржи повећање броја запослених представљају неопходан предуслов за спровођење развојних активности које су предвиђене у нацрту новог Статистичког програма за период 2011–2015. године, а које треба да доведу до хармонизације са европским тековинама (*acquis*). У Програму је тачно наведено да су потребна финансијска средства и запослени радници за развој званичне статистике и да реализација Програма захтева инвестирање у људске и материјалне ресурсе. Како показује извештај за 2010. из базе података о испуњености

услова, од Завода се очекују значајни напори да произведе и достави Евростату у пуном обиму статистичке податке које предвиђају европске регулативе у области статистике, и да примењује европску методологију за њихово прикупљање.

Према мишљењу *peer review* тима, поред даљег повећања обима статистике која ће бити у складу са европским захтевима, потреба да се побољша квалитет, укључујући одговарајућу документацију о процесима квалитета, и потреба да се нађу начини да се смањи оптерећеност давалаца података налажу као неопходност да се значајно повећа број високо квалификованих радника.

Такође је неопходно повећање ефикасности Завода, посебно кроз побољшање структуре запослених у догледној будућности. Удео од приближно 2/3 запослених са универзитетским образовањем треба увећати. Промена организационе структуре Завода и одговарајуће размештање запослених, као и додељивање нових задатака подручним одељењима, и развој и спровођење добро структурираних програма обуке за све запослене – такође би били од користи.

1.4. Принцип 4: Посвећеност квалитету

Сви чланови ЕСС прихватају да раде и сарађују у складу са принципима постављеним у Декларацији о квалитету Европског статистичког система (ЕСС)

Укупна оцена:

Завод посвећује пажњу статистичком квалитету. Систематичан и стандардизован приступ квалитету засниваће се на документима која је Завод израдио и недавно усвојио. Они се фокусирају на управљање квалитетом и на мерење квалитета статистичких производа.

Оквир за управљање квалитетом (Quality Management Framework – који је Завод усвојио у јануару 2011. године), као и почетни кораци који се чине у овој области, потврђују спремност Завода за спровођење управљања квалитетом на основу метода EFQM (Европска фондација за управљање квалитетом). Обука у управљању квалитетом на нивоима високог и средњег руководства почела је уз помоћ страних експерата. Њихов инпут је послужио као главни извор за припрему плана активности управљања квалитетом, који обједињује читав низ разних активности (што подразумева мерење квалитета, истраживања задовољства, обучавање итд.). Изабран је пројектни приступ (са ангажованом посебном радном групом) и питања квалитета су додељена већ постојећој јединици (са другим одговорностима), која ће помоћи увођење модела EFQM.

Завод је званично прихватио Кодекс праксе европске статистике; Кодекс је преведен на српски језик и постављен на веб-сајт, заједно са Фундаменталним принципима званичне статистике Уједињених нација (Fundamental Principles of Official Statistics of the United Nations).

Сви корисници су позитивно оценили побољшања у вези са међународном упоредивошћу, као резултат процеса хармонизације (према стандардима ЕУ). Очекује се даљи напредак у овом правцу.

1.4.1. Индикатор 4.1: Квалитет производа се редовно прати према компонентама квалитета ЕСС

Оцењивање квалитета производа сада се ради према хијерархијској структури и посебно за конкретна статистичка истраживања. У неколико случајева за ове потребе је делимично коришћена структура извештаја о квалитету на основу правних регулатива ЕУ.

„Процедура извештавања за мерење квалитета“ је недавно усвојена ради мерења квалитета података према компонентама квалитета ЕСС. Тај документ ће служити као основа за стандардизовани приступ праћењу квалитета и оцењивање (укључујући потребну и одговарајућу документацију за мерење квалитета).

У првој фази извештаји о квалитету ће се радити за статистику за коју је извештавање о квалитету предвиђено правним регулативама ЕУ. У овом послу биће ангажована одговарајућа статистичка одељења и посебно одељење за статистичке и математичке методе.

1.4.2. Индикатор 4.2: Постоје процеси којима се прати квалитет прикупљања, обраде и дисеминације статистике

Запослени радници и одговорни руководиоци прате квалитет до одређеног степена, кроз све фазе производње података, на основу спецификација за конкретна истраживања. Обично се на овај начин прати прикупљање података (нпр. стопа неодговора), обухват података и обрада (као и поштовање утврђених рокова). Такође се у оквиру активности које предвиђа *EFQM* планира увођење стандардизованог праћења квалитета процеса, уз одговарајућу документацију. Комбинација метода као што је самооцењивање, извештаји о квалитету и одабрани индикатори квалитета служиће за интерну и спољну презентацију квалитета података (нпр. одабрани индикатори квалитета за кориснике података).

1.4.3. Индикатор 4.3: Постоје процеси који се примењују приликом разматрања питања квалитета, укључујући одмеравање уступака у квалитету, и на основу њих се планирају постојећа и нова истраживања

У припреми временског распореда и рокова статистичке производње и дисеминације, тачност података и поштовање рокова објављивања сматрају се важним димензијама квалитета. Приликом одмеравања уступака између ових аспеката узимају се у обзир потребе које одређују законске регулативе ЕУ, као и стечена искуства из релевантних фаза производње података. Пилот истраживања се спроводу с циљем да се тестира припрема нових истраживања. У 2011. години процедура за планирање нових истраживања биће један од стандардних инструмената за руководиоце истраживања.

1.4.4. Индикатор 4.4: Упутства за питања квалитета су документована и радници су добро обучени; ова упутства постоје у писаној форми и објављена су

Интерне смернице у вези са статистичком производњом постоје за већину истраживања. С обзиром на то да служе у поменуте сврхе, оне се користе интерно. За спољне потребе, дисеминоване податке прате одабрани метаподаци. У оквиру организације статистичких истраживања, одређени аспекти квалитета представљају део припреме радника који се ангажују у статистичкој производњи, укључујући анкетаре.

Документа у вези са квалитетом доступна су на заводском интранету („Оквир за управљање квалитетом“, „Процедура извештавања за мерење квалитета“). „Оквир за управљање квалитетом“ је постављен на веб-сајт са циљем да се повећа транспарентност, статистичка писменост корисника и промовишу напори Завода у овој области. Развој политике ревизије се препоручује као даљи корак у овом правцу.

Недавно је спроведена обука у управљању квалитетом као почетни корак за увођење управљања квалитетом у Завод, и то уз помоћ страних експерата. Екстензивно обучавање по питањима квалитета јесте важан предуслов за успешну примену *EFQM* модела. То ће такође помоћи успостављању систематског приступа у праћењу и оцењивању квалитета статистичких производа и процеса.

1.4.5. Индикатор 4.5: Редовно и темељно се ради преглед основних статистичких производа, уз ангажовање страних експерата по потреби

Преглед статистичке производње су спроводиле међународне организације (нпр. ММФ), обично уз ангажовање страних консултаната. Достављање података Евростату и комуникација са разним јединицама у оквиру Евростата такође се сматрају делом овог процеса. У том контексту, извештавање о квалитету у складу са правним одредбама ЕУ такође ће играти важну улогу у процесу унапређења Завода. Такође, сарадња са другим статистичким институцијама и учешће у разним пројектима представљају извор нових информација и искустава, као и један облик бенчмаркинга (*benchmarking*) са страним партнерима.

1.5. Принцип 5: Поверљивост статистичких података

Приватност давалаца података (домаћинстава, предузећа, администрације и других давалаца), поверљивост информација које они пружају и њихова употреба искључиво у статистичке сврхе морају бити апсолутно загарантовани.

Укупна оцена:

Завод веома озбиљно схвата поверљивост статистичких података. Принцип поверљивости је предвиђен Законом о званичној статистици; он се такође одражава у интерним документима и у посебним мерама које се примењују (нпр. информације за даваоце података у статистичким обрасцима). Такође су и корисници упознати са принципом поверљивости и разумеју његов значај.

На основу посебног примера који је дао Завод уочен је правни проблем који захтева посебну пажњу (наиме, контрадикција у вези са поверљивим подацима између Закона о званичној статистици и Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја).

1.5.1. Индикатор 5.1: Поверљивост статистичких података загарантована је законом

Поверљивост статистичких података правно је загарантована у Србији. Закон о званичној статистици одређује принцип поверљивости као један од главних принципа. У Закону је посебна глава посвећена овом питању – глава садржи дефиницију поверљивих података, предвиђа употребу поверљивих података само за статистичке потребе, одређује обавезе овлашћених произвођача података који треба прецизно да дефинишу мере и процедуре заштите поверљивости података, и друге односне одредбе. Закон о званичној статистици је доступан на интернету.

Поред тога, посебан члан Закона о попису становништва, домаћинстава и станова 2011. године (такође на интернету) дефинише правила за поступање са прикупљеним подацима (тајност, употреба само за потребе статистике).

1.5.2. Индикатор 5.2: Запослени у државној статистичкој институцији приликом ступања на посао потписују званичну изјаву о поштовању поверљивости

Највише руководство Завода сматра да је дефинисање принципа поверљивости и осталих основних правила у Закону о званичној статистици (који је обавезујући за запослене Завода, као и за грађане државе) довољан предуслов за поштовање овог принципа. Стога се од запослених не захтева да приликом ступања на посао потписују изјаву о поштовању поверљивости. С обзиром на то да потписивање изјаве запослених да ће штитити поверљиве податке представља поштовање добре међународне праксе и да има за циљ јачање одговорности запослених, у блиској будућности сви запослени треба да потпишу изјаву о поштовању поверљивости, а ова пракса ће важити и за све нове раднике Завода.

1.5.3. Индикатор 5.3: Предвиђене су материјалне казне за свако намерно кршење поверљивости статистичких података

Према Закону о званичној статистици, примењиваће се кажњавање за „овлашћеног произвођача званичне статистике уколико посебним правним актом не одреди мере и процедуре за обезбеђивање поверљивости података“, као и за лице одговорно за кршење поверљивости. У интерном документу под називом „Упутства о мерама заштите података и информација у РЗС-у“, одговарајући члан предвиђа да је у случају кршења поверљивости статистичких података могуће покренути дисциплински или кривични поступак против одговорног лица. Да би се (за ширу јавност) даље побољшала транспарентност ових правила, препоручује се да се директно у Закон о званичној статистици укључи оваква одредба у вези са казнама/процедурама у случају кршења поверљивости статистичких података.

1.5.4. Индикатор 5.4: Обезбеђена су упутства и смернице о заштити поверљивости статистичких података у процесима производње и дисеминације. Ове упутства/смернице постоје у писменој форми и дата су на увид јавности

Потреба да се усвоје интерне смернице предвиђена је у Закону о званичној статистици. Интерна упутства постоје у неколико приручника (Правилник о заштити статистичких података у РЗС-у; Правилник о чувању и организацији статистичких података; Упутства о мерама заштите података и информација у РЗС-у). Њихова сврха је да дефинишу (детаљније) релевантна правила, да нагласе значај поверљивости и да служе као упутство за запослене Завода у процесима производње и дисеминације статистичких података. Ова правила су доступна на заводском интранету.

Обавеза и одговорност Завода да штити поверљиве податке наведена је у уводном делу статистичких образаца. Произвођачи статистике, као и корисници статистичких података, потврдили су своје познавање поменутог принципа и значај оваквог приступа, као и своју увереност у одговарајуће поступање са поверљивим подацима у Заводу.

1.5.5. Индикатор 5.5: Постоји физичка и техничка опремљеност за заштиту безбедности и интегритета статистичких база података

У оквирима *peer review* студије чини се да не постоји разлог за сумњу у техничку и физичку заштиту статистичких база података. Постоје процедуре које обезбеђују примену принципа поверљивости. Две посебне јединице у сектору ИТ (Одељење за системску и комуникациону подршку и Одељење за интернет технологију и електронско пословање, *e-business*) раде на информатичкој заштити података. Аутоматизовани софтвер се користи за уочавање проблема и заштиту поверљивих података.

1.5.6. Индикатор 5.6: Примењује се строга процедура за спољне кориснике који приступају статистичким микроподацима у истраживачке сврхе

Приступ микроподацима је дозвољен научним истраживачима (на основу Закона о званичној статистици); међутим, заинтересованост корисника за микроподатке у истраживачке сврхе још увек је веома ограничена. Главна правила су такође дефинисана интерним упутствима. Директор Завода доноси коначну одлуку у вези са захтевима који се подносе писмено. Да би ова питања била у потпуности јасна, комплетан опис интерне процедуре за поменути приступ (укључујући садржај уговора/протокола) биће дефинисан и доступан на заводском интранету. Планира се презентација ове могућности и постављање информација о условима приступа микроподацима у истраживачке сврхе на веб-страници, и то с циљем да се научна заједница боље упозна са овим корисним извором података/информација који им може помоћи у раду. Постављање информација такође ће допринети већој транспарентности и јасности процедура које се користе у овој области.

1.6. Принцип 6: Непристрасност и објективност

Статистичке државне институције су обавезне да производе и врше дисеминацију европске статистике уз поштовање научне независности, на објективан, професионалан и транспарентан начин, тако да сви корисници буду равноправно третирани.

Укупна оцена:

Дискусије које су вођене током peer review састанака са највишим руководством и запосленима Завода и са различитим групама интересних страна обезбедиле су довољно доказа за став да Завод поштује научну независност у производњи и дисеминацији званичне статистике и извршава задатке на објективан, професионалан и транспарентан начин. Треба нагласити праксу да се обезбеђује равноправан приступ новим објављеним подацима.

1.6.1. Индикатор 6.1: Статистика се прикупља на објективним основама, које се одређују на основу статистичких разматрања

Објективност у производњи и дисеминацији званичне статистике одређена је Законом о званичној статистици. На основу Закона, директор Завода је обавезан да штити професионални кредибилитет званичне статистике од непрофесионалних утицаја сваке врсте. У свом самооцењивању Завод наводи да се статистика (углавном подаци о *CPI*) понекад критикује. Међутим, током *peer review* састанака,

а на основу разговора са корисницима, укључујући представнике медија, *peer review* тим је стекао мишљење да Завод производи статистику и врши дисеминацију статистике на објективан начин.

1.6.2. Индикатор 6.2: Избор извора и статистичке технике одређују се на основу статистичких разматрања

Законодавство у Србији одређује да су статистичари одговорни за доношење одлука у вези са дефиницијама и методама прикупљања, обраде и дисеминације званичне статистике. Пословање Завода показује да он чини напоре на постизању пуне сагласности своје статистике са међународним нормама и стандардима, као и да се о методама статистичке производње одлучује искључиво на основу статистичких разматрања.

1.6.3. Индикатор 6.3: Грешке уочене у објављеним статистичким подацима исправљају се у најкраћем могућем року, а исправке се јавно објављују

„Стратегија развоја информисања и дисеминације у Републичком заводу за статистику“ дефинише процедуре о томе како се поступа са грешкама уоченим у већ објављеним статистичким подацима и како се исправљени подаци објављују за кориснике. Прихваћено је опште правило да се у случају грешака без одлагања предузима поступак да се оне исправе. Објашњено је како се поступа у случају грешака у штампаним публикацијама, у *online* базама података и у новинским саопштењима. Треба даље разрадити опис процедура у Стратегији дисеминације.

Разговори са млађим запосленим радницима показали су да запослени Завода добро познају ова правила и да их примењују у пракси у случају појаве грешака.

1.6.4. Индикатор 6.4: Информације о методама и процедурама које користи државна статистичка институција доступне су јавности

На основу Закона о званичној статистици Завод је обавезан да пружи професионално тумачење и оцену података које производи и чију дисеминацију врши, и да достави јавности све информације о коришћеним изворима и методама. На основу свог самооцењивања и разговора током *LPR*, за скоро целокупан обим својих статистичких производа Завод на веб-сајту већ објављује и редовно ажурира информације о примењеним методама и процедурама. Међутим, утисак је да тренутни метаподаци нису у складу са међународним стандардима и да варирају између различитих статистичких области. Један од стратешких циљева Завода јесте примена стандардизованог система метаподатака. Штавише, Стратегија дисеминације Републичког завода за статистику треба да буде измењена и допуњена поглављем о метаподацима.

1.6.5. Индикатор 6.5: Датум и време објављивања саопштења унапред се најављују

Закон о званичној статистици предвиђа да овлашћени произвођачи званичне статистике треба да воде ажуран и јавно доступан календар дисеминације. Штавише, наводи се да ће свако одступање од временског распореда који предвиђа календар бити јавно најављено и објашњено. Завод унапред објављује двојезични календар својих новинских саопштења за наредну годину. Он укључује називе индикатора који се објављују, референтни период, датум и време објављивања саопштења. Тренутно се на веб-сајту Завода може наћи календар за 2011. годину.

Уколико датум објављивања саопштења мора да буде померен из непредвиђених разлога, Завод ће у складу са својом стратегијом дисеминације јасно навести нови датум објављивања у календару новинских саопштења на свом веб-сајту. Корисно је да се објасне разлози за одлагање.

1.6.6. Индикатор 6.6: Сви корисници имају једнак приступ саопштењима у исто време и сваки привилеговани приступ саопштењима унапред је ограничен, контролисан и објављен; уколико се догоди да информације процедуре, потребно је испитати те случајеве тако да се обезбеди непристрасност

Принцип да сви корисници имају једнак приступ саопштењима у исто време предвиђен је чланом 39. Закона о званичној статистици и Завод га у пракси спроводи. Из разговора са корисницима током *peer review* састанака стиче се утисак да је овај принцип опште прихваћен и да не постоји притисак на Завод да обезбеди привилеговани приступ информацијама.

1.6.7. Индикатор 6.7: Саопштења и изјаве на конференцијама за новинаре су објективни и не дају се произвољно

Унапређење сарадње са средствима јавног информисања један је од циљева нове стратегије дисеминације Завода. Процедуре припремања саопштења за јавност и конференција за штампу дефинисане су у (посебном) поглављу Стратегије дисеминације и у кратким интерним документима у вези са процедуром објављивања новинских саопштења и процедуром припреме конференције за штампу. Блиска сарадња између стручњака из одговорних сектора/одељења и Одељења за дисеминацију и односе са јавношћу помаже да објективност саопштења и изјава буде загарантована. У разговорима током *peer review* састанака корисници су потврдили објективност саопштења која израђује и објављује Завод.

1.7. Принцип 15: Доступни и јасни подаци

Европска статистика треба да буде презентована у разумљивој форми и њена дисеминација треба да се врши на одговарајући начин. Европска статистика треба да буде доступна на непристрасној основи са пратећим метаподацима и упутствима.

Укупна оцена:

Завод сматра за један од својих приоритета дисеминацију података и побољшања у вези са обезбеђивањем јасних и приступачних података. Завод је усвојио Стратегију дисеминације и остварен је нови напредак, углавном у електронској презентацији података. Недавно је покренут нови веб-сајт.

Уопштено, корисници су изразили позитивно мишљење о услугама које пружа Завод. Уведено је истраживање о задовољству корисника, као важно средство које даје подршку иновацијама у дисеминацији статистике.

Завод ће даље развијати своју оријентацију на савремене начине презентације података за будуће кориснике, уз предвиђање њихових потреба, као и активности у вези са статистичким описмењавањем. Стандардизација метаподатака и стална презентација рада и политика на заводском веб-сајту може да учини статистичке активности јаснијим и транспарентнијим, као и да допринесе стварању његовог бољег имиџа.

1.7.1. Индикатор 15.1: Статистика је презентована на начин који обезбеђује правилно тумачење и осмишљена поређења

Веб-сајт Завода нуди нова саопштења и вести, приступ јавној бази података, календар саопштења и публикација, методологију (на српском језику), информације о Заводу и др. Нови веб-сајт је недавно пуштен у рад с циљем да се побољшају садржај, дизајн и техничка подршка веб-сајту. Више база података из претходног веб-сајта замењено је једном аутпут базом података,

што омогућује приступ подацима у неколико различитих формата (укључујући *Excel*).

Истраживање о задовољству корисника први пут је спроведено 2010. године. Планира се наставак ове праксе у двогодишњој периодици, да би се добиле повратне информације за даља побољшања презентације података и комуникације са корисницима. У том смислу планира се увођење посебног истраживања о задовољству заводским веб-сајтом.

Обим и садржај одговарајућих метаподатака, укључујући методолошка објашњења, разликују се према областима. Методолошке напомене и објашњења су укључени у публикације и налазе се на посебном делу веб-сајта. Планира се примена новог система стандардизованих метаподатака у складу са међународним стандардима.

Корисници су изразили своје задовољство дисеминацијом статистике и веб-сајтом. Када имају питања или потребе за додатним информацијама, корисници директно контактирају Завод. Одабрани индикатори квалитета за кориснике у будућности ће допринети бољем разумевању статистике.

1.7.2. Индикатор 15.2: Процедуре дисеминације користе средства модерне информационе и комуникационе технологије и, по потреби, традиционалну папирну верзију

Завод у великој мери користи интернет као рационалан начин комуницирања у статистици. Употреба папирних публикација још је прилично честа; међутим, интересовање за податке у електронској форми је све веће, и представља тренд који подржава нова генерација корисника статистике. Увођење алата погодног за кориснике (*user-friendly tools*, као што је *Excel*) у нову верзију базе података омогућава флексибилније коришћење дисеминованих података. Пуна примена савремених начина презентације статистике јесте један од задатака Стратегије дисеминације (укључујући Акциони план спровођења).

1.7.3. Индикатор 15.3: Повремено се раде посебне анализе за кориснике и оне се објављују за јавност

Посебне анализе за кориснике и специфични статистички производи према потребама корисника представљају део послова Завода. Производи и услуге по посебним захтевима корисници плаћају на основу политике одређивања цена (ценовника) Завода и других односних правила. Корисници су упознати са овим могућностима и позитивно су оценили услуге које Завод пружа у овој области.

1.7.4. Индикатор 15.4: Приступ микроподацима се дозвољава у истраживачке сврхе. Приступ подлеже строгом протоколу.

Приступ микроподацима је дозвољен, у складу са објашњењима у Принципу 5 (Индикатор 5.6). Завод планира даље активности у овој области (организовање бољег приступа подацима, боље дефинисање интерних процедура).

1.7.5. Индикатор 15.5: Метаподаци су документовани у складу са стандардизованим системима метаподатака

Стандардизација метаподатака представља (на основу планова Завода изражених у Стратегији дисеминације) један од важних циљева Завода. Сматра се да су фундаментални елементи развоја у овој области примена међународних стандарда за метаподатке и креирање базе са метаподацима, укључујући индикаторе квалитета.

1.7.6. Индикатор 15.6: Корисници се обавештавају о методологији статистичких процеса и квалитету статистичких производа према критеријумима квалитета ЕСС.

У своје статистичке производе Завод укључује информације о индикаторима и процедурама које се користе за производњу статистике. Посебан део новог веб-сајта који је урадио Завод посвећен је презентацији статистичке методологије. Приказ (на српском језику) варира за различите статистичке области. Обично су дате дефиниције и објашњења статистичких индикатора, опис статистичких јединица и коришћених класификација. Новинска саопштења, као и публикације генерално, укључују ову врсту информација.

Спроведе се (у сарадњи са универзитетима, у оквиру Статистичког друштва итд.) разне активности презентовања званичне статистике с циљем да се унапреди статистичка писменост.

Стандардизација метаподатака, употреба одабраних индикатора квалитета и успостављање директне везе између података и метаподатака у статистичкој бази података на заводском веб-сајту даље ће користити презентацији статистике широј јавности. Овај приступ ће допринети постизању веће транспарентности рада Завода и, уопште, бољем разумевању статистике (укључујући њене потенцијале и ограничења).

2. Координациона улога државне статистичке институције

Статистички систем Републике Србије је прилично децентрализован. Поред Завода као главног произвођача и дисеминатора званичне статистике у Србији, у нацрту Статистичког програма за период 2011–2015. године као овлашћени произвођачи званичне статистике наведена су бројна министарства и друге јавне институције. Иако су многи од тих овлашћених произвођача одговорни само за мањи део Статистичког програма, координација система има велику важност за добро функционисање и ефикасност званичне статистике.

Стиче се утисак да је Завод прихваћен као координатор статистичког система од стране осталих произвођача званичне статистике. Са најважнијим произвођачима, Народном банком Србије и Министарством финансија, закључен је споразум о узајамној сарадњи у вези са поделом посла у области макроекономске статистике и статистике државних финансија и разменом података између ових институција. Такође постоје споразуми и са неким другим произвођачима статистике. Требало би закључити споразуме о сарадњи са свим овлашћеним произвођачима званичне статистике.

Завод има веома важну улогу у процесу планирања статистичких активности. На основу закона то је институција која креира нацрт стратегије, петогодишњи Статистички програм и годишњи План спровођења, у консултацији са осталим овлашћеним произвођачима званичне

статистике, власницима других података и корисницима. Заједно са стручним мишљењем Статистичког савета, Завод подноси нацрт Програма Владе, и он коначно иде у Скупштину на усвајање. Годишњи план спровођења усваја Влада. У вези са потребом да процес планирања буде више формализован, видети Принцип 1. Такође треба узети у разматрање успостављање сталних одбора за одређене статистичке области. Позитиван је знак да се о Програму дискутује на састанцима Статистичког друштва Србије, тако да су активни чланови Друштва укључени у процес планирања.

Штавише, према Закону о званичној статистици, Завод је одговоран за успостављање стандарда за званичну статистику у целини (класификације, номенклатуре, дефиниције, принципи и др.), а остали овлашћени произвођачи су обавезни да сарађују са њим у вези са методолошким питањима статистичких истраживања (са изузетком Народне банке Србије, за коју су законом предвиђене посебне одредбе). Међутим, заједничке стандарде тренутно не прате све статистичке службе осталих произвођача званичне статистике и има још посла у овој области који треба урадити.

Класификација економских делатности у Србији одређена је посебним законом и уредбом Владе, за које је нацрт урадио Завод.

3. Примери добре праксе

Закон о званичној статистици не регулише само производњу и дисеминацију званичне статистике, које обавља Завод, већ и производњу и дисеминацију свих званичних статистичких података за све произвођаче званичне статистике. Стога он укључује и правила о координацији статистичког система.

Закон о званичној статистици одређује да званични статистички подаци морају бити на располагању свим корисницима на једнак начин и у исто време. Изузеци нису дозвољени.

4. Листа активности на побољшању стања према принципима Кодекса

4.1.1. Принцип 1: Професионална независност

Активности на побољшању стања

Законом о званичној статистици предвидети фиксни временски мандат за позицију директора, као и процедуре за именовање и разрешење директора.

Законом о званичној статистици предвидети право произвођача званичне статистике да реагују јавно у вези са статистичким питањима у случајевима злоупотребе или погрешног тумачења званичне статистике.

Временски распоред

Завод ће предложити измене постојећег Закона у наредне две године.

Завод ће предложити измене постојећег Закона у наредне две године.

4.1.2. Принцип 2: Мандат за прикупљање података

Активности на побољшању стања

Тражити начин да се ојача улога Завода у вези са побољшањем административних извора података кроз обезбеђивање методолошке и техничке помоћи за њихов развој, као и начин да се ојача утицај на производњу административних података. Дефинисати формалне процедуре за постизање тог циља, укључујући споразуме о сарадњи.

У Закон о званичној статистици унети одредбу којом се Заводу даје право да утиче на садржај административних извора (видети примере у ирским и норвешким законима) и, са друге стране, обавезати Завод да пружа савете у вези са методолошким питањима за прикупљање административних података.

Развијати концепт јачања сарадње са предузећима.

Временски распоред

Рок за анализу овог питања је једна година.

Завод ће предложити измене постојећег Закона у наредне две године.

Крај 2012.

4.1.3. Принцип 3: Адекватност извора

Активности на побољшању стања

Урадити попис свих постојећих законских аката којима се од Завода траже статистички подаци потребни за доношење одлука и тражити начине да се ојача укљученост Завода у припрему нових законских аката ове врсте.

Израдити програм обуке за све запослене.

Развијати концепт промене организационе структуре у вези са размештањем запослених радника у Заводу (централно седиште и подручна одељења).

Временски распоред

2014.

Крај 2011.

Крај 2012.

4.1.4. Принцип 4: Посвећеност квалитету

Активности на побољшању стања

Почети са применом модела *EFQM*.

Спроводити обуку у вези са питањима квалитета.

Разрадити извештавање о квалитету за сву статистику за коју се извештаји о квалитету предвиђају европским законодавством.

Временски распоред

2011.

2011–2013

2013.

Активности на побољшању стања	Временски распоред
Увести стандардизовано мерење квалитета за процесе истраживања.	2012–2014.
Презентовати одабране индикаторе квалитета као део стандардизованих метаподатака на веб-страници уз примену најбоље праксе.	2011–2013.
Дефинисати и описати процедуру за планирање нових истраживања.	2011.

4.1.5. Принцип 5: Поверљивост статистичких података

Активности на побољшању стања	Временски распоред
Увести праксу да запослени потписују званичне изјаве о поштовању поверљивости.	2011.
Ревизија Закона о званичној статистици – предвидети кажњавање/дисциплинске или кривичне поступке у случају кршења поверљивости статистичких података.	Завод ће предложити измене постојећег Закона у наредне две године.
Дефинисати интерне поступке за приступ спољних корисника микроподацима у истраживачке сврхе (укључујући закључивање уговора са истраживачима).	2011.
Поставити на заводски веб-сајт информације о условима приступа спољних корисника микроподацима у истраживачке сврхе.	2011.

4.1.6. Принцип 6: Непристрасност и објективност

Активности на побољшању стања	Временски распоред
Развијати и дефинисати процедуру за спречавање 'цурења' информација.	2011.

4.1.7. Принцип 7: Добра методологија

Активности на побољшању стања	Временски распоред
Јачати сарадњу, кроз редовне састанке, са научноистраживачким институцијама.	2011.

4.1.8. Принцип 8: Одговарајуће статистичке процедуре

Активности на побољшању стања	Временски распоред
Успостављати систем аутоматске обраде уз помоћ метаподатака.	2011–2015.
Развијати и објавити политику ревизије.	2012.

4.1.9. Принцип 9: Оптерећеност давалаца података

Активности на побољшању стања

Развити електронско прикупљање података за најмање 90% економских истраживања.

Временски распоред

Крај 2012.

4.1.10. Принцип 10: Рационалност трошкова

Активности на побољшању стања

Проширити употребу *CAI* у истраживањима у домаћинствима.

Спровођење стратегије на основу студије изводљивости ИКТ.

Временски распоред

2011.

2011 – крај 2014.

4.1.11. Принцип 11: Релевантност

Активности на побољшању стања

Организовати истраживање о задовољству корисника сваке друге године.

Развијати концепт (бољег) консултовања са корисницима у процесу припреме петогодишњег Статистичког програма и годишњег Плана спровођења.

Временски распоред

2012, 2014.

2012.

4.1.12. Принцип 12: Тачност и поузданост

4.1.13. Принцип 13: Поштовање рокова

Активности на побољшању стања

Обезбедити редовно примање Специјалног стандарда дисеминације података у издању ММФ-а (*IMF Special Data Dissemination Standard – SDDS*).

Временски распоред

Друга половина 2011.

4.1.14. Принцип 14: Кохерентност и упоредивост

Активности на побољшању стања

Формирати нову организациону јединицу за статистичку методологију, стандарде и појмове.

Временски распоред

Са наредном организационом променом.

4.1.15. Принцип 15: Доступни и јасни подаци

Активности на побољшању стања	Временски распоред
Даље побољшање садржаја стратегије дисеминације производа и услуга – ревидирани садржај одобравају одговарајућа тела Завода.	2012.
Увођење сталног истраживања о задовољству заводским веб-сајтом.	Почетак у 2011.
Даље развијати алат који је погодан за кориснике (<i>user-friendly tools</i>), за флексибилно коришћење дисеминованих података на заводском веб-сајту.	2011–2013.
Примењивати међународне стандарде за метаподатке; објављивати референтне метаподатке према тим стандардима заједно са дисеминованим подацима (укључујући индикаторе квалитета).	2011–2013.
Развијати концепт ревизије плана публикација.	2012.
Развијати нови визуелни идентитет и стандардизовати дизајн свих производа.	До 2014.